Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

7. července 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Sbližování právních předpisů — Směrnice 2004/48/ES — Dodržování práv duševního vlastnictví — Pojem ‚prostředník, jehož služby jsou užívány k porušování práva duševního vlastnictví' — Osoba, která má pronajatý areál tržnice a dává prodejní místa do podnájmu — Možnost vydat vůči této osobě soudní zákaz — Článek 11"

Ve věci C-494/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Nejvyššího soudu (Česká republika) ze dne 25. srpna 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 21. září 2015, v řízení

Tommy Hilfiger Licensing LLC,

Urban Trends Trading BV,

Rado Uhren AG,

Facton Kft.,

Lacoste SA,

Burberry Ltd

proti

DELTA CENTER a.s.,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič (zpravodaj), předseda senátu, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* Jednací jazyk: čeština.

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA a Burberry Ltd L. Neustupnou, advokátkou,

— za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

— za francouzskou vládu D. Colasem a D. Segoinem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi F. Wilmanem a P. Němečkovou, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157, s. 45; Zvl. vyd. 17/02, s. 32).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA a Burberry Ltd na jedné straně a společností DELTA CENTER a.s. na druhé straně ohledně soudních zákazů, jejichž vydání vůči společnosti DELTA CENTER se dovolatelky v původním řízení domáhají v zájmu dodržování svých práv duševního vlastnictví.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 10 a 23 odůvodnění směrnice 2004/48 zní:

„(10) Cílem této směrnice je sblížení právních systémů [členských států] tak, aby byla zajištěna vysoká, rovnocenná a stejnorodá úroveň ochrany [duševního vlastnictví na] vnitřní[m] trhu.

[…]

(23) […] nositelé práv [by měli mít] možnost požádat o soudní zákaz vůči zprostředkovateli, jehož služeb využívá třetí osoba k porušování průmyslových práv nositele práv. Podmínky a řízení týkající se těchto soudních zákazů by měly být upraveny vnitrostátním právem členských států. Pokud jde o porušení autorského práva a práv s ním souvisejících, zajišťuje směrnice [Evropského parlamentu a Rady] 2001/29/ES [ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230)] vysoký stupeň harmonizace. Touto směrnicí by tudíž neměl být dotčen čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29/ES.“

4 Článek 2 směrnice 2004/48, který vymezuje její oblast působnosti, v odstavci 1 stanoví:

„Aniž jsou dotčeny prostředky stanovené právními předpisy [Unie] nebo vnitrostátními právními předpisy, které jsou nebo mohou být pro nositele práv výhodnější, použijí se opatření, řízení a nápravná opatření stanovená touto směrnicí [...] na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví stanovené právem [Unie] nebo vnitrostátním právem dotyčného členského státu.“

5 Kapitola II směrnice 2004/48, nadepsaná „Opatření, řízení a nápravná opatření“, obsahuje šest oddílů, z nichž první, nadepsaný „Obecná ustanovení“, obsahuje zejména článek 3, který stanoví:

„1. Členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné [nepřiměřené] lhůty ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení.

2. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být [...] účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu [...].“

6 Oddíl 5 kapitoly II směrnice 2004/48 je nadepsán „Opatření vyplývající z rozhodnutí ve věci“. Je tvořen články 10 až 12, nadepsanými „Nápravná opatření“, „Soudní zákazy“ a „Alternativní opatření“.

7 Článek 11 směrnice 2004/48 zní:

„Členské státy zajistí, aby v případě vydání soudního rozhodnutí zjišťujícího porušení práva duševního vlastnictví mohly soudní orgány vydat vůči porušovateli práv soudní zákaz dalšího porušování. Stanoví-li tak vnitrostátní právo, může být za nedodržení tohoto zákazu případně uloženo penále k zajištění jeho dodržování. Aniž je dotčen čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29/ES, zajistí členské státy, aby nositelé práv mohli požádat o vydání soudního zákazu vůči prostředníkům, jejichž služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví.“

8 Uvedený čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby nositelé práv měli možnost žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících.“

České právo

9 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že článek 11 směrnice 2004/48 byl do českého práva proveden prostřednictvím § 4 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví (dále jen „zákon č. 221/2006 Sb.“).

10 Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 221/2006 Sb. zní:

„Došlo-li k neoprávněnému zásahu do práv [z průmyslového vlastnictví], může se oprávněná osoba domáhat u soudu toho, aby se porušovatel zdržel jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva, a následky ohrožení nebo porušení byly odstraněny […]“

11 Podle odstavce 3 téhož paragrafu se oprávněné osoby mohou u soudu domáhat uložení opatření rovněž „vůči každému, jehož prostředky či služby jsou užívány třetími osobami k porušování práv“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

12 DELTA CENTER je nájemcem areálu tzv. „Pražské tržnice“ (Česká republika). Jednotlivá prodejní místa v této tržnici podnajímá trhovcům. Nájemní smlouvy uzavřené s těmito trhovci jim ukládají povinnost dodržovat právní předpisy, které se vztahují na jejich činnost. Trhovcům je rovněž distribuován leták označený „Upozornění prodejcům“, sepsaný v českém a vietnamském jazyce. V tomto letáku se upozorňuje na to, že prodej padělků je zakázán a může vést k ukončení smlouvy o nájmu prodejního místa.

13 Dovolatelky v původním řízení vyrábějí a distribuují výrobky chráněné ochrannými známkami. Po zjištění, že v Pražské tržnici jsou prodávány padělky jejich výrobků, podaly k Městskému soudu v Praze žalobu mimo jiné s návrhem, aby byla společnosti DELTA CENTER stanovena povinnost:

— zdržet se uzavírání nebo prodlužování doby trvání smluv o nájmu prodejních míst v uvedené tržnici se subjekty, které dle pravomocného rozhodnutí soudu nebo správního orgánu porušily nebo ohrozily práva k ochranným známkám uvedeným v návrhu;

— zdržet se uzavírání nebo prodlužování doby trvání takových smluv, nebudou-li obsahovat ani závazek trhovce zdržet se porušování práv duševního vlastnictví žalobkyň ani ustanovení, že DELTA CENTER může smlouvu vypovědět v případě porušení nebo ohrožení těchto práv, a

— vyjádřit písemně omluvu za podmínek určených žalobkyněmi a uveřejnit na vlastní náklady zprávu v periodiku *Hospodářské noviny*.

14 Rozsudkem ze dne 28. února 2012 Městský soud v Praze tento návrh na uložení povinností zamítl. Městský soud v Praze sice považoval společnost DELTA CENTER za osobu, jejíž „prostředky či služby jsou užívány třetími osobami“ ve smyslu § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb., dospěl však k závěru, že práva dovolatelek nebyla porušena ani ohrožena, neboť je kupujícím zřejmé, že dané výrobky jsou padělky, a tedy nejsou vyrobeny ani distribuovány dovolatelkami.

15 Dovolatelky se proti tomuto rozsudku odvolaly k Vrchnímu soudu v Praze.

16 Rozsudkem ze dne 5. prosince 2012 Vrchní soud v Praze potvrdil z jiných důvodů než soud prvního stupně rozsudek, kterým byl návrh na uložení povinností zamítnut. Podle Vrchního soudu v Praze by široký výklad slov „prostředky či služby užívané třetími osobami k porušování práv“ uvedených v § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. a slov „služby užívané třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví“ uvedených v článku 11 směrnice 2004/48 vedl k absurdním situacím, kdy by například přívod elektrické energie či vydání podnikatelského oprávnění pro konkrétního trhovce byly považovány za prostředek umožňující porušování práv duševního vlastnictví.

17 Dovolatelky podaly dovolání k Nejvyššímu soudu.

18 Nejvyšší soud uvádí, že znění § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. odpovídá znění čl. 11 věty třetí směrnice 2004/48, a připomíná, že vnitrostátní právní úprava, kterou je směrnice provedena, musí být v co největším možném rozsahu vykládána ve světle znění a účelu této směrnice.

19 Nejvyšší soud má tedy za to, že spor, který mu byl předložen, musí být řešen se zřetelem k výkladu čl. 11 věty třetí směrnice 2004/48 podanému Soudním dvorem v rozsudku ze dne 12. července 2011, L’Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474), nicméně konstatuje, že spor, na jehož základě byl tento výklad podán, se týkal porušení práv duševního vlastnictví na on-line tržišti. Podle Nejvyššího soudu vyvstává otázka, zda uvedený výklad platí i tehdy, dochází-li k porušování práv duševního vlastnictví na reálném tržišti.

20 Za těchto podmínek se Nejvyšší soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je osoba, která má pronajatý areál tržnice a jednotlivým trhovcům poskytuje k užívání stánky a pozemky, na kterých stánky mohou stát, prostředníkem, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví ve smyslu článku 11 směrnice 2004/48?

2) Lze osobě, která má pronajatý areál tržnice a jednotlivým trhovcům poskytuje k užívání stánky a pozemky, na kterých stánky mohou stát, uložit opatření ve smyslu článku 11 směrnice 2004/48 za stejných podmínek, jaké Soudní dvůr formuloval pro uložení opatření provozovatelům on-line tržiště v rozsudku [ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další, C-324/09, EU:C:2011:474]?“

K předběžným otázkám

K první otázce

21 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 11 věta třetí směrnice 2004/48 vykládán v tom smyslu, že pojem „prostředník, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví“ ve smyslu tohoto ustanovení zahrnuje osobu, která má pronajatu tržnici a jednotlivá prodejní místa v této tržnici podnajímá trhovcům, z nichž někteří svou plochu využívají k prodeji padělků výrobků chráněných ochrannými známkami.

22 Podle ustálené judikatury platí, že čl. 11 věta třetí směrnice 2004/48 a rovněž čl. 8 odst. 3 směrnice 2001/29, na nějž prvně uvedené ustanovení odkazuje, zavazují členské státy k zajištění toho, aby prostředník, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví, mohl být, nezávisle na případné vlastní odpovědnosti v souvislosti s předmětnými skutky, donucen přijmout opatření k ukončení tohoto porušování i opatření k předcházení dalšímu porušování (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další, C-324/09, EU:C:2011:474, body 127 až 134, a rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, body 30 a 31).

23 K tomu, aby bylo možné kvalifikovat hospodářský subjekt jako „prostředníka“ ve smyslu těchto ustanovení, musí být prokázáno, že poskytuje službu, jež může být jednou či několika dalšími osobami použita k porušování jednoho či více práv duševního vlastnictví, přičemž není nutné, aby s touto osobou či osobami udržoval zvláštní vztah (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, body 32 a 35).

24 Taková kvalifikace není podmíněna ani tím, že by uvedený hospodářský subjekt musel vedle služby, která je užívána třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví, poskytovat ještě další službu.

25 V této souvislosti Soudní dvůr v oblasti elektronického obchodu určil, že poskytovatel přístupu, který umožňuje pouze přístup k internetu, přičemž nenabízí jiné služby a nevykonává kontrolu, poskytuje službu, která může být třetí osobou využívána k porušování práv duševního vlastnictví, a musí být kvalifikován jako „prostředník“ (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 19. února 2009, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, C-557/07, EU:C:2009:107, bod 43, a rozsudek ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 32).

26 V daném případě není zpochybňováno, že společnost DELTA CENTER je nájemcem areálu „Pražské tržnice“ a vykonává hospodářskou činnost spočívající v podnajímání prodejních míst v této tržnici. Takováto činnost za úplatu je poskytováním služby.

27 Rovněž není zpochybňováno, že někteří z trhovců, kterým společnost DELTA CENTER tato prodejní místa podnajímá, je využívají k nabízení padělků výrobků chráněných ochrannými známkami návštěvníkům zmíněné tržnice.

28 Aniž je třeba určit, zda do působnosti čl. 11 věty třetí směrnice 2004/48 spadají další poskytovatelé služeb, jako jsou poskytovatelé příkladmo uvedení v předkládacím rozhodnutí, kteří porušovatelům dodávají elektrickou energii, je nutno konstatovat, že subjekt, který poskytuje třetím osobám službu spočívající v pronajímání či podnajímání ploch na tržišti, díky níž mají tyto třetí osoby na toto tržiště přístup a nabízejí na něm k prodeji padělky výrobků chráněných ochrannými známkami, musí být každopádně kvalifikován jako „prostředník, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

29 To, zda se poskytování prodejních míst týká on-line tržiště nebo reálného tržiště, jako je tržnice, je v tomto ohledu nerozhodné. Ze směrnice 2004/48 totiž nevyplývá, že by byla její oblast působnosti omezena na elektronický obchod. Mimoto cíl uvedený v bodě 10 odůvodnění této směrnice, spočívající v zajištění vysoké, rovnocenné a stejnorodé úrovně ochrany duševního vlastnictví na vnitřním trhu, by byl podstatným způsobem oslaben, kdyby nebylo možné vydat soudní zákazy podle čl. 11 věty třetí této směrnice vůči subjektu, který třetím osobám poskytuje přístup k reálnému tržišti, jako je tržiště ve věci v původním řízení, na němž tyto třetí osoby nabízejí k prodeji padělky výrobků chráněných ochrannými známkami.

30 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 11 věta třetí směrnice 2004/48 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „prostředník, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví“ ve smyslu tohoto ustanovení, zahrnuje osobu, která má pronajatu tržnici a jednotlivá prodejní místa v této tržnici podnajímá trhovcům, z nichž někteří svou plochu využívají k prodeji padělků výrobků chráněných ochrannými známkami.

Ke druhé otázce

31 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 11 věta třetí směrnice 2004/48 vykládán v tom smyslu, že podmínky pro vydání soudního zákazu ve smyslu tohoto ustanovení vůči prostředníkovi, který poskytuje službu spočívající v pronajímání prodejních míst na tržnici, jsou totožné s podmínkami, které Soudní dvůr uvedl v rozsudku ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474), a které platí v souvislosti se soudními zákazy, jež mohou být vydány vůči prostředníkům na on-line tržišti.

32 V bodě 135 uvedeného rozsudku Soudní dvůr nejprve s odkazem na bod 23 odůvodnění směrnice 2004/48 konstatoval, že podrobná úprava vydávání soudních zákazů, kterou musí členské státy stanovit podle čl. 11 věty třetí této směrnice, jako je úprava podmínek, které je třeba splnit, a postupu, kterým je třeba se řídit, spadá do vnitrostátního práva.

33 Soudní dvůr následně upřesnil, že tato pravidla vnitrostátního práva musí být stanovena tak, aby bylo možné uskutečnit cíle směrnice 2004/48. Za tím účelem musí být soudní zákazy v souladu s čl. 3 odst. 2 této směrnice účinné a odrazující (rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další, C-324/09, EU:C:2011:474, bod 136).

34 Soudní dvůr konečně rozhodl, že soudní zákazy musí být spravedlivé a přiměřené. Nesmí tedy být nadměrně nákladné ani nesmí vytvářet překážky právně dovolenému obchodu. Po prostředníkovi rovněž nelze požadovat, aby nad svými zákazníky vykonával obecný a soustavný dohled. Prostředník naproti tomu může být donucen k přijetí opatření, která přispějí k zamezení dalšímu porušování stejného druhu a stejným obchodníkem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další, C-324/09, EU:C:2011:474, body 138 až 141).

35 Soudní dvůr takto dospěl k závěru, že soudní zákaz ve smyslu čl. 11 věty třetí směrnice 2004/48 smí být vydán pouze tehdy, zajišťuje-li spravedlivou rovnováhu mezi ochranou duševního vlastnictví a absencí překážek právně dovolenému obchodu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další, C-324/09, EU:C:2011:474, bod 143).

36 Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474), měl sice Soudní dvůr podat výklad čl. 11 věty třetí směrnice 2004/48 v souvislosti se soudními zákazy, jež mohou být vydány vůči prostředníkovi na on-line tržišti, avšak tento článek vyložil z hlediska obecných ustanovení obsažených v článku 3 této směrnice bez zvláštního zřetele k povaze daného tržiště. Z tohoto článku 3 mimoto nevyplývá, že by se jeho působnost omezovala pouze na situace, které nastávají na on-line tržištích. Ze samotného znění tohoto článku 3 ostatně vyplývá, že se použije na jakékoli opatření uvedené v této směrnici, včetně opatření upravených v jejím čl. 11 větě třetí.

37 Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 11 věta třetí směrnice 2004/48 musí být vykládán v tom smyslu, že podmínky pro vydání soudního zákazu ve smyslu tohoto ustanovení vůči prostředníkovi, který poskytuje službu spočívající v pronajímání prodejních míst na tržnici, jsou totožné s podmínkami, které Soudní dvůr uvedl v rozsudku ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474), a které platí v souvislosti se soudními zákazy, jež mohou být vydány vůči prostředníkům na on-line tržišti.

K nákladům řízení

38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 11 věta třetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „prostředník, jehož služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví" ve smyslu tohoto ustanovení, zahrnuje osobu, která má pronajatu tržnici a jednotlivá prodejní místa v této tržnici podnajímá trhovcům, z nichž někteří svou plochu využívají k prodeji padělků výrobků chráněných ochrannými známkami.**

2) **Článek 11 věta třetí směrnice 2004/48 musí být vykládán v tom smyslu, že podmínky pro vydání soudního zákazu ve smyslu tohoto ustanovení vůči prostředníkovi, který poskytuje službu spočívající v pronajímání prodejních míst na tržnici, jsou totožné s podmínkami, které Soudní dvůr uvedl v rozsudku ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474), a které platí v souvislosti se soudními zákazy, jež mohou být vydány vůči prostředníkům na on-line tržišti.**

Podpisy.